

L'home que no va renunciar a la utopia

Bep Marquès, entre la discreció afable i el sarcasme apassionat

La mort inesperada de Bep Marquès Sureda (Girona, 1943-2013), una persona coneguda i estimada, va trasbalsar bona part de la societat gironina. Des de la seva bonhomia coratjosa, fou un dels noms fonamentals de les pràctiques artístiques més crítiques i innovadores del seu temps. Iniciatives recents, dels Amics del Museu d'Art de Girona a la Fundació Valvi, han deixat constància de la seva trajectòria.

ARXIU NARCÍS SELLES TURON

>> *Bep Marquès amb la seva esposa, Carme Turon, i Lluís Bosch Martí.*

NARCÍS SELLES > TEXT

La meua coneixença personal d'en Bep es remunta a prop de vint anys enrere, quan vaig començar a estudiar l'obra dels artistes que van constituir l'Assemblea Democràtica d'Artistes de Girona (ADAG). Fins llavors, l'únic que coneixia d'ell eren algunes de les seves pintures i les reproduccions dels collages i fotomuntatges publicats a *Presència* i el *Punt Diari* que havia fet amb Lluís Bosch Martí com a Grup Praxis 75.

L'ànima política

D'entre les nombroses entrevistes que vaig realitzar en aquells moments, la figura d'en Bep em va semblar de les més sòlides políticament. La seva anterior militància clandestina a Bandera Roja va contribuir a donar-li una

Bep Marquès i Bosch Martí van construir un dels grans relats visuals que ha donat la Girona contemporània

capacitat d'anàlisi global de les coses que no tenien la majoria dels altres artistes. Recordo que m'explicava les discussions que havia mantingut amb dirigents de la seva organització, com Jordi Solé Tura, perquè no acabaven d'assumir que l'estructura socioeconòmica de Girona, amb una majoria de petites empreses i negocis familiars, no permetia aplicar mecànicament la mateixa tàctica de penetració social i d'acció política que la que es podia seguir en l'entorn metropolità.

ARXIU FAMILIAR

A banda d'aquesta experiència, en Bep havia participat en les trobades del grup que es reunia a casa de Joan Dolera i Rosina Lajo, des d'on es va promoure, entre altres accions, una recollida de signatures per l'amnistia que assoliria un gran ressò en ser exposada per la revista *Presència*. En Bep també fou un dels membres actius del cineclub AFIC, lloc de trobada de la mesocràcia progressista gironina. Per un altre costat, mantenia contactes amb l'entitat Justícia i Pau, de la qual el seu germà Mon formava part, i que va ser una de les principals veus discrepants durant el tardofranquisme.

Acció cívica i activisme artístic

En Bep va començar a modelar les seves inquietuds en l'escultisme i, ben aviat, el seu interès i afany de coneixement pel món que l'envoltava va despertar-li la vocació periodística, però les circumstàncies familiars no van fer

>> Bep Marquès ha estat fonamental en les pràctiques artístiques més innovadores de la Girona del nostre temps..

possible que n'iniciés els estudis a la universitat, i van decantar-lo cap a la professió d'impressor a fi de mantenir l'empresa que portava el seu pare. Però l'aspiració de «dir la realitat» des d'una perspectiva crítica i transformadora —la realitat sempre es percep i es diu des d'un determinat punt de vista— es farà present en bona part de la seva labor com a productor visual.

Si bé Bep Marquès és autor d'una obra individual, feta en moments de lleure, on es recullen alguns dels seus interessos i vivències, allò que li dona

L'aspiració de «dir la realitat» des d'una perspectiva crítica i transformadora es farà present en la seva producció visual

transcendència historicoartística és la seva participació en l'ADAG i el Grup Praxis 75, dues de les iniciatives més rellevants de la segona meitat del segle XX a Girona. La primera experiència va ser el fruit d'un moment de màxima efervescència política i d'entusiasme col·lectiu, on tot estava per fer i tot semblava possible; la segona, per contra, va acabar evidenciant els constrnyiments i els límits on acabaria topanant aquell afany emancipador.

Mentre que l'ADAG recollia, articulava i irradiava les múltiples lluites dels moviments i les forces antifranquistes, el Grup Praxis 75 va explicitar mordaçment les renúncies i els acomodaments a què, al seu entendre, havien anat caient persones i organitzacions opositors en assolir cotes significatives de poder polític. Això va fer que el grup conflís amb els nous agents socials que aspiraven a formes més radicals i conseqüents de democràcia.

ARXIU FAMILIAR

ARXIU D'IMATGES DE GIRONA

>> A dalt, Sense títol (G de Girona), 1980. Oli sobre tela, 54 x 72 cm. A sota, imatges del Grup Praxis 75, Welcome to Girona, s. d. [1985] i España 82.

ARXIU MARCEL DALMAU

Allò que li dóna transcendència historicoartística és la seva participació en l'ADAG i el Grup Praxis 75

SALA FIDEL AGUILAR - RAMBLA DE LA LLIBERTAT
girona, del 30 de setembre al 17 d'octubre del 1976
CICLE DE COMUNICACIÓ GRÀFICA
1. El cartell polític cuba, itàlia, xina, portugal, França

ARXIU MARCEL DALMAU

>> Cartell del Grup Praxis per a l'ADAG.

La importància social i artística de l'ADAG i del Grup Praxis 75

El valor d'aquestes dues experiències ve del fet que introduïren a la ciutat uns nous plantejaments que posaven en qüestió les idees tradicionals d'art i d'artista i el marc institucional en el qual s'integraven. L'art passava a interrogar-se sobre la seva naturalesa, els seus límits i les seves funcions; i l'artista transformava les formes de concebre, produir i projectar les seves proposicions estètiques.

Ambdós grups establiren unes interaccions inèdites amb l'entorn social i polític, així com unes noves relacions entre els productors i els receptors o, si es vol, entre els artistes i els seus públics. D'altra banda, el treball en comú i l'estratègia de col·laboració de la seva pràctica, lluny d'anul·lar la mirada personal, l'enriquia en posar-la en diàleg amb altres maneres de veure i de sentir. Tot plegat els atorga un relleu remarcable, no solament en l'àmbit gironí i català, sinó en un marc general.

Va ser, en definitiva, des de la modestia del treballador manual i gairebé des de l'anonimat que Bep Marquès va contribuir decisivament a impulsar aquestes iniciatives col·lectives i, amb Bosch Martí, va construir un dels grans relats visuals que ha donat la Girona contemporània.

Narcís Selles és historiador de l'art.